

PROTOCOLAKKOORD

tussen de Kamer van volksvertegenwoordigers, het Vlaams Parlement, het Waals Parlement, het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap betreffende de toepassingen van de regelingen inzake de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincie-, gemeente- en districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn op 13 oktober 2024

TOELICHTING

1. Verdeling van de bevoegdheden

Krachtens artikel 6, §1, VIII, eerste lid, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI) vallen de organisatie en de verkiezing van provinciale, bovengemeentelijke, gemeentelijke en binnengemeentelijke organen, met inbegrip van de regeling van en de controle op de hierop betrekking hebbende verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen die daaraan zijn besteed, onder de bevoegdheid van de gewesten.

Krachtens artikel 139 van de Grondwet hebben het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap en het Waals Parlement in onderlinge overeenstemming en elk bij decreet beslist dat in het Duitse taalgebied de Duitstalige Gemeenschap de bevoegdheden van het Waalse Gewest uitoefent inzake de organisatie en de verkiezing van de gemeentelijke en binnengemeentelijke organen, met inbegrip van de regeling van en de controle op de daaraan verbonden verkiezingsuitgaven en de herkomst van de daaraan bestede geldmiddelen¹.

De drie gewesten en de Duitstalige Gemeenschap hebben elk een eigen regeling inzake controle van de verkiezingsuitgaven uitgewerkt, die van toepassing is op de provincieraads-, de gemeenteraads- en de districtsraadsverkiezingen in hun gewest of taalgebied. Daarnaast hebben ze elk bij decreet of ordonnantie een eigen controleorgaan voor verkiezingsuitgaven opgericht.

Krachtens de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincie-, gemeente- en districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn valt de controle van de verkiezingsuitgaven voor de rechtstreekse verkiezingen voor de raden voor maatschappelijk welzijn in de zes randgemeenten en in Komen-Waasten en Voeren onder de bevoegdheid van de Federale Controlecommissie.

Krachtens het Waalse Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie en het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek (Ordonnantie van 20 juli 2023 houdende het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek) zijn de materiële normen zoals vastgelegd in de voornoemde wet van 7 juli 1994 van toepassing op de lokale verkiezingen in respectievelijk het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Krachtens het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 7 april 2003 betreffende het toezicht op de verkiezingsuitgaven en de opgave van de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Parlement en van de gemeenteraden, alsook betreffende het toezicht op de mededelingen van de overheden van de Duitstalige Gemeenschap, worden de taken met betrekking tot de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de gemeenteraden uitgevoerd in overeenstemming met het Waalse Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie.

¹ 1 JUNI 2004. - Decreet betreffende de uitoefening door de Duitstalige Gemeenschap van sommige bevoegdheden van het Waalse Gewest inzake de ondergeschikte besturen.

Krachtens het lokaal en provinciaal kiesdecreet van 8 juli 2011 houdende de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen en houdende wijziging van het gemeentedecreet van 15 juli 2005, het provinciedecreet van 9 december 2005 en het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (hierna het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 genoemd), worden de taken met betrekking tot de controle van de verkiezingsuitgaven voor de lokale en provinciale verkiezingen uitgevoerd door de Controlecommissie voor de Verkiezingsuitgaven zoals opgericht bij artikel 3 van het decreet van 7 mei 2004 houdende regeling van de controle van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen voor de verkiezing van het Vlaams Parlement, aangevuld met de voorzitter van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen die zetelt zonder stemrecht.

De politieke partijen die in meer dan een gewest deelnemen aan lokale verkiezingen en de kandidaten van de randgemeenten, Komen-Waasten en Voeren (evenals hun partijen) die gelijktijdig deelnemen aan de gemeente- en/of provincieraadsverkiezingen en aan de rechtstreekse verkiezing van een OCMW-raad, zijn wat hun verkiezingsuitgaven betreft onderworpen aan verschillende regelingen en verschillende controleorganen.

Het doel van dit protocolakkoord is om de verschillende regelingen die in voorkomend geval gelijktijdig van toepassing zijn op een partij of een kandidaat op een coherente wijze toe te passen en de controle op de naleving van deze regelingen op een efficiënte wijze te organiseren.

2. Uitgavenplafonds

2.1. Verschillen tussen partijen met minder dan 50 lijsten en partijen met minstens 50 lijsten

Krachtens artikel 2 van voornoemde wet van 7 juli 1994, van toepassing op de lokale verkiezingen in het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, mogen de verkiezingsuitgaven van politieke partijen die een nationaal lijstnummer en een beschermd letterwoord hebben gekregen, hoger zijn dan de verkiezingsuitgaven van partijen die een nationaal lijstnummer en een beschermd letterwoord hebben gekregen en die minder dan 50 lijsten voordragen.

Overeenkomstig artikel L4142-28 van het Waalse Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie en artikel 32 het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek gemeentelijke kieswet kennen de gewestregeringen via loting regionale lijstnummers toe aan de partijen die deelnemen aan de verkiezingen in hun respectieve gewesten. Bijgevolg worden er sinds de overdracht van de organieke wetgeving inzake lokale verkiezingen aan de gewesten geen nationale lijstnummers meer toegekend, waardoor artikel 2 van voornoemde wet van 7 juli 1994 zonder voorwerp wordt.

In het Vlaamse Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet is de regeling inzake verkiezingsuitgaven voor de partijen bijgewerkt en worden de regionale lijstnummers vermeld. Het aantal lijsten dat een partij moet voordragen om aanspraak te maken op een hoger uitgavenplafond blijft 50, maar deze lijsten moeten in het Vlaams Gewest worden ingediend. De lijsten die in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest voorgedragen worden, tellen strikt genomen niet mee. Deze regel is *mutatis mutandis* ook van toepassing op partijen die in het Waals Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorgedragen worden.

De uitgavenplafonds worden toegepast overeenkomstig de grootte van elke partij, zoals hierboven bepaald in de vermelde wet van 7 juli 1994 (in het Waals Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet (in het Vlaams Gewest)), in die zin dat er, om te bepalen of een partij met minstens 50 lijsten deelneemt aan de verkiezingen, rekening wordt gehouden met alle lijsten die met een identiek beschermd letterwoord deelnemen aan de lokale verkiezingen, in om het even welk gewest.

2.2. Geen cumul van verschillende uitgavenplafonds

Gezien de verschillende uitgavenplafonds die werden ingevoerd door enerzijds de voornoemde wet van 7 juli 1994, waarnaar het Waalse Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie en het Nieuw Brussels gemeentelijke Kieswetboek verwijzen, en anderzijds het Vlaamse Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet, zijn partijen die lijsten indienen in meer dan één gewest onderworpen aan verschillende regels.

Hetzelfde geldt voor kandidaten die tegelijkertijd deelnemen aan de verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn en aan de gemeente- en/of provincieraadsverkiezingen.

Wanneer kandidaten en partijen gelijktijdig onderworpen zijn aan twee verschillende materiële regelingen, mogen zij de maximumbedragen van de twee regelingen niet bij elkaar optellen; de gunstigste van de twee regelingen is van toepassing.

Het protocolakkoord doet een oproep aan de voorzitters van alle partijen die deelnemen aan de lokale verkiezingen om een dergelijk cumulverbod te doen naleven.

Dat betekent dat de politieke partijen die minder dan vijftig lijsten voordragen onder een in het Vlaamse Gewest en in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest beschermd letterwoord, het in het voormelde Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 bepaalde bedrag mogen uitgeven, zonder dat ze in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest evenwel meer mogen uitgeven dan het bedrag dat is bepaald bij de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn.

3. Gemeenschappelijk aangifteformulier

Het protocolakkoord bepaalt dat partijen en de kandidaten die wat hun verkiezingsuitgaven betreft onderworpen zijn aan meer dan één controle-instantie, al hun verkiezingsuitgaven op een gezamenlijk aangifteformulier moeten invullen. Op basis van dit gemeenschappelijke aangifteformulier kunnen de bevoegde controle-instanties controleren of de betrokken partijen en kandidaten de verschillende uitgavenplafonds niet bij elkaar optellen.

Zoals het geval was voor de lokale verkiezingen van 14 oktober 2018, worden de bevoegde diensten van de FOD Binnenlandse Zaken verzocht een gemeenschappelijk aangifteformulier op te stellen dat rekening houdt met de verplichte informatie, met name inzake sponsoring (zoals onder meer bepaald in de artikelen 195/1 en volgende van het voornoemde Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011).

PROTOCOLAKKOORD

Gelet op de wet van 7 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn ;

Gelet op artikel 6, § 1, VIII, alinea 1, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, op grond waarvan het Waalse Gewest en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn inzake de organisatie en de verkiezing van provinciale, bovengemeentelijke, gemeentelijke en binnengemeentelijke organen, met inbegrip van de regeling van en de controle op de daaraan verbonden verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen die daaraan zijn besteed ;

Gelet op artikel 4 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, op grond waarvan die bevoegdheidsoverdracht eveneens van toepassing is op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ;

Gelet op artikel 1, 1.1 van het decreet van 1 juni 2004 van de Duitstalige Gemeenschap betreffende de uitoefening door de Duitstalige Gemeenschap van sommige bevoegdheden van het Waals Gewest inzake de ondergeschikte besturen en artikel 1, 1°/1 van het decreet van 27 mei 2004 van het Waals Gewest betreffende de uitoefening door de Duitstalige Gemeenschap van sommige bevoegdheden van het Waals Gewest inzake de ondergeschikte besturen, op grond waarvan de Duitstalige Gemeenschap, in het Duitse taalgebied, de bevoegdheden van het Waals Gewest uitoefent met betrekking tot de organisatie en de verkiezing van de gemeentelijke en binnengemeentelijke organen, met inbegrip van de controle van de hierop betrekking hebbende verkiezingsuitgaven en de herkomst van de daaraan bestede geldmiddelen ;

Gelet op het feit dat de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap elk een eigen regelgeving hebben aangenomen inzake de controle van de verkiezingsuitgaven van de provincie-, gemeente- en districtsraadsverkiezingen:

- Waals Gewest: Boek I van vierde deel van het Waalse Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie;
- Vlaams Gewest: het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011;
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: het Nieuw Brussels Gemeentelijk Kieswetboek van 20 juli 2023 ;
- Duitstalige Gemeenschap: boek I van het vierde deel van het Waalse Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie, zoals gewijzigd door het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 10 december 2020 ;

Gelet op het feit dat de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn nog steeds onder de federale bevoegdheid vallen en geregeld worden door de voornoemde wet van 7 juli 1994 ;

Gelet op het feit dat de hierboven genoemde regelingen een verschillend territoriaal en personeel toepassingsgebied hebben ;

Gelet op het feit dat zowel de politieke partijen die in meer dan één gewest deelnemen aan de verkiezingen als de kandidaten die tegelijkertijd deelnemen aan de rechtstreekse verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn en aan de provincie- en/of gemeenteraadsverkiezingen, evenals hun partijen, onderworpen zijn aan verschillende regelingen die elk eigen maximumbedragen bepalen ;

zijn DE PARTIJEN

het volgende overeengekomen:

Voor de toepassing van dit protocolakkoord dient onder lokale verkiezingen te worden verstaan: de verkiezing van de provincieraden, de gemeenteraden en de districtsraden en de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn.

1. Interpretatie van het plafondcriterium

Om te bepalen of een partij met minstens vijftig lijsten deelneemt aan de verkiezingen, en bijgevolg recht heeft op een verhoogd uitgavenplafond, wordt rekening gehouden met alle lijsten die met een identiek beschermd letterwoord deelnemen aan de lokale verkiezingen in gelijk welk gewest.

De voorzitters van de politieke partijen die deelnemen aan de lokale verkiezingen worden verzocht erop toe te zien dat de volgende afspraken worden nageleefd:

- een politieke partij die in meer dan één gewest deelneemt aan de lokale verkiezingen, mag de maximumbedragen die conform de respectieve regelingen in de desbetreffende gewesten van toepassing zijn, niet cumuleren;
- een kandidaat (met inbegrip van zijn/haar partij) die tegelijkertijd deelneemt aan de rechtstreekse verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn en aan de provincie- en/of gemeenteraadsverkiezing, mag de maximumbedragen die conform de respectieve regelingen van toepassing zijn, niet cumuleren.

2. Aangifte en overdracht van informatie

De federale minister van Binnenlandse Zaken wordt verzocht een gemeenschappelijk aangifteformulier op te stellen voor de aangifte van de verkiezingsuitgaven door de partijen en kandidaten die onderworpen zijn aan meer dan een controle-instantie.

De politieke partijen die in meer dan één gewest deelnemen aan de lokale verkiezingen en/of ook een of meer lijsten voordragen voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn, vermelden in het gemeenschappelijke aangifteformulier de verkiezingsuitgaven die in elk gewest zijn gedaan, met inbegrip van de herkomst van de daarvoor aangewende geldmiddelen.

Uitgaven die betrekking hebben op verkiezingspropaganda in de geschreven pers die in meer dan één Gewest wordt verspreid, worden uitgesplitst over de betrokken Gewesten volgens een verdeelsleutel die wordt vastgesteld op grond van het aantal exemplaren van het betrokken communicatiemiddel dat in elk Gewest wordt verkocht

De kandidaten (met inbegrip van hun partij) die zowel deelnemen aan de gemeente- en/of provincieraadsverkiezingen als aan de rechtstreekse verkiezing van de raad voor maatschappelijk welzijn, vermelden in het gemeenschappelijke aangifteformulier apart de verkiezingsuitgaven voor de respectieve verkiezingen, met inbegrip van de herkomst van de daarvoor aangewende geldmiddelen.

Alle controlecommissies betreffende de verkiezingsuitgaven verbinden zich ertoe elkaar alle informatie te verstrekken die nuttig kan zijn om elke commissie in staat te stellen de verkiezingsuitgaven effectief te controleren. Het blijft de commissies vrijstaan om een vademecum aan te nemen met de opmerkingen en aanbevelingen betreffende de interpretatie van de reglementering inzake de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de lokale verkiezingen, teneinde de toepassingsmodaliteiten van de reglementering die eigen is aan elk Gewest en aan de Duitstalige Gemeenschap uit te leggen.

3. Werkingssfeer *ratione temporis*

Dit protocolakkoord is van toepassing op alle uitgaven voor verkiezingspropaganda die tijdens de sperperiode worden gedaan.

De sperperiode is de periode waarin kandidaten en politieke partijen in hun verkiezingspropaganda aan strikte voorwaarden moeten voldoen.

De lengte van deze periode varieert per autoriteit:

- overeenkomstig artikel 2, 5°, van het voornoemde Vlaamse decreet van 8 juli 2011 begint de periode in het Vlaamse Gewest op 1 juli 2024;
- overeenkomstig artikel 7 van voornoemde wet van 7 juli 1994 begint de periode voor de overige overheden op 13 juli 2024.

Opgesteld in Brussels, op **17 AVR. 2024**
ondertekenaars zijn

in zoveel exemplaren als er

Door,

Voor de Kamer van volksvertegenwoordigers :
Eliane Tillieux

Voor het Vlaams Parlement :
Liesbeth Homans

Voor het Waals Parlement :
André Frédéric

Voor het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de verenigde vergadering van de
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie :
Rachid Madrane

Voor het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap :
Charles Servaty

